

Esiopetuksen seudullinen opiskeluhooltosuunnitelma

1.8.2023

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	s. 3
2. OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT	s. 4
3. YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMINEN	s. 5
4. YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO	s. 6
4.1 KASVUN JA OPPIMISEN TUKI	s. 7
4.2 OPISKELUHUOLTOPALVELUT	s. 8
5. YHTEISTYÖ LASTEN JA PERHEIDEN SEKÄ ESIOPETUKSESSA TYÖSKENTELEVIENTEN JA MUIDEN LASTEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA	s. 12
6. SUUNNITELMAT LASTEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA	s. 14

LIITE 1: Kuntakohtaiset suunnitelmat

- lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- kriisisuunnitelma
- seudullinen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lääkehoitosuunnitelma

LIITE 2: Kuntakohtaiset arviot opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuollon palveluista

1. JOHDANTO

Esiopetuksen seudullinen opiskeluhoollonsuunnitelma on laadittu seutukunnallisesti Forssan, Tammelan, Jokioisten, Ypäjän ja Humppilan kesken. Suunnitelman kirjaamisessa on ollut mukana ko. kuntien varhaiskasvatuksen erityisopettajia, varhaiskasvatuksen opettajia sekä varhaiskasvatuksen johtoa. Seutukunnalliseen suunnitelmaan on kunnittain sisällytetty kuntakohtaiset käytänteet. Opiskeluhoollonsuunnitelma perustuu Oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin (377/2022), joka on päivittyneenä tullut voimaan 1.1.2023 alkaen. Lain päivityksessä keskeisiä muutoksia olivat käsittemuutokset, kuten: opiskeluhoolto, hyvinvointialue sekä sosiaali- ja terveystalvet.

Päivitettyyn Oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin perustuen päivitetty paikalliset opiskeluhoollonsuunnitelmat tulevat voimaan 1.8.2023 alkaen. Opiskeluhoollonsuunnitelma laaditaan yhteistyössä esiopetuksen, opiskeluhoollonpalvelujen henkilöstön, lasten ja heidän huoltajien kanssa. Esiopetuksen seudullinen opiskeluhoollonsuunnitelma on osa laajempaa kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa, joka on myös ko. alueella toteutettu seudullisena suunnitelmana.

Opiskeluhoollon tarkoitus on huolehtia kokonaisvaltaisesti lapsen ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnista ja sen edellytyksistä. Jokaisella lapsella on oikeus saada maksutta opiskeluhoollon palveluja, mikäli esiopetukseen osallistuminen sitä edellyttää. Opiskeluhoollon talvet tuottaa seudullisesti Kanta-Hämeen hyvinvointialue (Oma Häme). Opiskeluhoollon palveluihin kuuluvat koulupsykologit, koulukuraattorit ja ikäryhmälle kuuluvat neuvolatalvet. Opiskeluhoollon tuotetaan sekä koko esiopetusyhteisön hyvinvointia edistävänä yhteisöllisenä opiskeluhoollon että yksilökohtaisena opiskeluhoollon.

Vastaava opiskeluhoollonsuunnitelma on laadittu jokaista koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukaisesti kaikille koulutusasteille. Esiopetuksen seudullinen opiskeluhoollonsuunnitelman päivitys on käyty läpi kuntakohtaisissa esiopetuksen opiskeluhoollontoryhmissä, joihin osallistuvat esiopetusyksiköiden johtajat, varhaiskasvatuksen erityisopettajat, edustajat varhaiskasvatuksen henkilöstöstä ja opiskeluhoollon toimijoista sekä tarvittaessa muita asiantuntijoita (kuten mm. huoltajien edustus). Opiskeluhoollontoryhmissä esiin nousevat muutosehdotukset lisätään suunnitelmaan ennen suunnitelman koostamista lopulliseen muotoonsa. Seudullinen opiskeluhoollonsuunnitelma tarkistetaan seudullisesti lukuvuosittain sekä kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivityksen yhteydessä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Seudullista esiopetuksen opiskeluhoollonsuunnitelmaa arvioidaan, tarvittavat kuntakohtaiset muutokset tehden, lukuvuosittain syys- ja kevätlukukaudella kuntakohtaisissa opiskeluhoollontoryhmissä. Eskarilaiset ovat osallistuneet ko. suunnitelman päivitystyöhön pohtien omassa esiopetusyksikössään hyvinvointia lisääviä asioita ja tekijöitä (mm. Millainen on hyvä kaveri? Mitä tarvitaan, että kaikkien on hyvä olla eskarissa?).

2. OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT

Esiopetuksen seudullisessa opiskeluhuollon suunnitelmassa kuvataan arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista seutukunnan esiopetuksessa. Kuntakohtaiset arviot esiopetuksen opiskeluhuollon kokonaistarpeesta on kuvattu suunnitelman liitteeksi. Arviot palveluntarpeesta seuraavalle lukuvuodelle päivitetään edellisen kevätkauden aikana. Arvio käytettävissä olevista opiskeluhuollon palveluiden ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten määränä, laskettuna henkilötötyvuosina.

(Henkilötötyvuosi = palkallisten palveluksessa olo päivien lukumäärä kalenteripäivinä / 365 * (osa-aikaprosentti / 100)) ([Henkilöstövoimavarojen arviointi \(kt.fi\)](#))

Arvioilla opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista palveluista pyritään varmistamaan opiskeluhuollon palveluiden riittävyys suhteessa lasten ja esiopetusyksiköiden tarpeeseen siten, että palvelut pystytään järjestämään määrääjässä. Opiskeluhuollon kokonaistarpeesta tehdyssä arviossa huomioidaan sekä yksilökohtaisessa että yhteisöllisessä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arvioinnissa huomioidaan esiopetusyksiköiden määrä, esiopetuksessa olevien lasten kokonaismäärä ja toimintaympäristön erityispiireet, kuten tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten sekä maahanmuuttotautistaisten lasten määrät ja osuudet esiopetuksessa olevien lasten määrästä. Tässä yhteydessä maahanmuuttotautistaista lapsena lasketaan lapsi, joka kehityksessä olevan opiskelukielen taidon tasonsa vuoksi tarvitsee enemmän esiopetuksen resursseja, kuten esimerkiksi oppimisen tai koulunkäynnin tukea tai opiskeluhoitopalveluja.

3. YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMINEN

Esiopetuksen opiskeluhooltotyö on osa varhaiskasvatuksessa toteutettavaa opiskeluhooltotyötä. Opiskeluhooltotyö on lasten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista ja sillä tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä.

Opiskeluhooltotyötä tehdään monialaisesti ja poikkihallinnollisesti. Sen tavoitteena on ennaltaehkäisy, varhainen tukeminen ja asioihin puuttuminen. Opiskeluhooltotyötä tehdään aina yhteistyössä huoltajien ja lasten kanssa luottamuksellisesti ja kunnioittavasti.

Esiopetuksen opiskeluhooltotyöhön kuuluu:

- ennaltaehkäisevä yhteisöllinen opiskeluhoolto sekä
- yksilökohtainen opiskeluhoolto, joka sisältää neuvolan terveydenhoitopalvelut, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä tarvittaessa lasta varten koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän palvelut

Opiskeluhoollon tavoitteena on:

- luoda esiopetukseen terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö
- edistää koko yhteisön hyvinvointia
- vahvistaa ja tukea yhteisöllistä toimintakulttuuria

Esiopetusikäisten terveydenhoitopalvelut järjestetään Kanta-Hämeen hyvinvointialueella lastenneuvoloissa ikäryhmälle suunnattuina vuositarkastuksina. Hyvinvointialue järjestää myös opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Yhteisöllisellä opiskeluhooltotyöllä tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimenpiteitä, joilla edistetään hyvinvointia, terveyttä, vuorovaikutusta, osallisuutta, esiopetusympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Esiopetusyksiköissä rakennetaan ja ylläpidetään ilmapiiriä, jossa kaikilla on hyvä olla, tunne tasavertaisuudesta ja kiusaamattomuudesta. Yhteisöllisellä opiskeluhooltotyöllä tuetaan ryhmäytymistä sekä varmistetaan kaikkien lasten liittyminen ryhmään. Ryhmän lasten kielet ja kulttuurit huomioidaan ja kulttuurien välinen vuorovaikutus nähdään arvokkaana.

Yhteisöllistä opiskeluhooltotyötä kehitetään ja toteutetaan yhdessä henkilöstön, lasten, huoltajien ja monialaisten yhteistyötahojen kanssa. Ryhmän tehtävänä on suunnitella, kehittää, toteuttaa ja arvioida esiopetukseen osallistuvien lasten ja henkilökunnan hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviä asioita. Ryhmässä ei käsitellä yksittäisen lapsen asioita. Kunnat organisoivat oman kuntansa tapaamiset itsenäisesti. Yhteisöllistä opiskeluhoollon ryhmää johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Muistiot tallennetaan kunnassa sovitulla tavalla. Ryhmään osallistuvat varhaiskasvatuksen

opettajat, erityisopettajat, koulupsykologi- ja kuraattori, neuvolan terveydenhoitaja ja mahdollisia muita asiantuntijoita (kuten esim. huoltajien edustus). Yhteisölliset opiskeluhoitoryhmät kokoontuvat säännöllisesti kunnittain sovitun aikataulun mukaisesti.

Forssan seudulla opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä, joka on seutukunnallinen. Seudullinen ohjausryhmä kokoontuu kerran lukuvuodessa. Ohjausryhmään osallistuvat edustajat kaikkien kuntien esiopetuksesta sekä lisäksi mahdollisia opiskeluhoollon asiantuntijoita hyvinvointialueelta.

4. YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologi palveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa. Yksilökohtaisen opiskeluhoolltotyön tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia, oppimista, kasvua, kehitystä ja terveyttä yhdessä huoltajien kanssa.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus neuvolan terveydenhoitajan, koulupsykologin ja –kuraattorin palveluihin. Edellä mainitut palvelut ovat perheille vapaaehtoisia. Lapselle ja huoltajalle järjestetään mahdollisuus keskusteluun viimeistään seitsemäntenä esiopetuksen työpäivänä sen jälkeen, kun huoltaja on sitä pyytänyt. Jos asia on kiireellinen, keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana esiopetuspäivänä. Asian kiireellisyyden arvioi psykologi tai kuraattori. Lapsella on yksilökohtaisessa opiskeluhoolllossa ikänsä ja kehitystasonsa mukainen itsenäinen asema. Esiopetuksessa oletetaan, että huoltaja on mukana lasta koskeissa asioissa. Opiskeluhoolltoon liittyvän tuen tarjoamiseksi voidaan tapauskohtaisesti koota monialainen asiantuntijaryhmä oppilaan tueksi. Yksilökohtainen opiskeluhoollto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja sen toteuttaminen edellyttää **huoltajan suostumusta**.

Esiopetuksen opiskeluhoolltotyö on osa oppimisen tuen kokonaisuutta ja se liittyy läheisesti kasvun ja oppimisen kolmiportaiseen tukeen. Kolmiportaisen tuen muotoja pohditaan usein rinnakkain opiskeluhoollollisten tukitoimenpiteiden kanssa.

4.1 KASVUN JA OPPIMISEN TUKI

Esiopetuksessa käytetään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta nimitystä kasvun ja oppimisen tuki. Tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Lapsi voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea.

Kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen ja lapsiryhmän vahvuudet sekä oppimis- ja kehittymistarpeet. Kasvun ja oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Tuen tarvetta arvioitaessa ensimmäiseksi tarkastellaan lapsiryhmässä käytettyjä toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta lapselle.

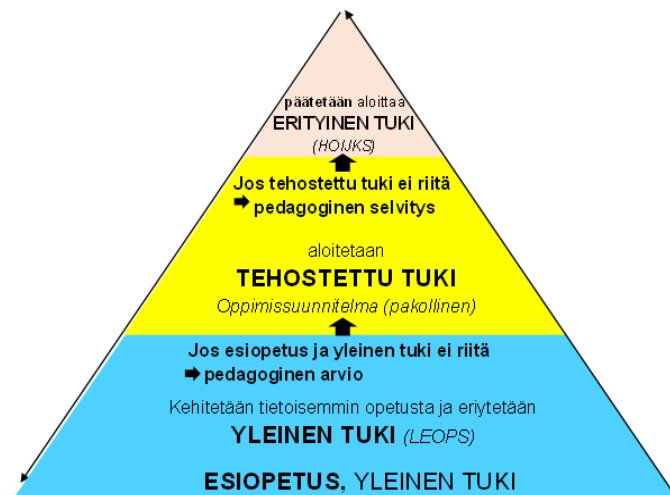
Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen yksilökohtainen opiskeluhoito ja perusopetuslain mukainen kasvun ja oppimisen tuki eroavat oikeudellisesti toisistaan. Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina vapaaehtoisuuteen. Kasvun ja oppimisen tuki ei edellytä huoltajien suostumusta. Yksilökohtainen opiskeluhoito sekä kasvun ja oppimisen tuen toteuttaminen edellyttävät säännöllistä ja monipuolista yhteistyötä lapsen huoltajien kanssa. Huoltajille annetaan riittävästi tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta.

Perusopetuslaissa säädetyn tehostetun ja erityisen tuen antaminen edellyttää yhteistyötä opiskeluhoitoon ammattihenkilöiden kanssa seuraavissa tilanteissa:

- tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä opiskeluhoitoon ammattihenkilöiden kanssa (PoL 16 a §, 30.12.2013/1288)
- ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä tehdään opiskeluhoitoon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta (PoL 17 §, 30.12.2013/1288).

Moniammatillisuuden kriteeri toteutuu silloin, kun asian käsittelyyn osallistuu esiopetushenkilöstön lisäksi käsiteltävän asian mukaan erityisopettaja sekä kouluterveydenhuoltoa ja/tai psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä.

Edellä kuvatun lakisäätetyn yhteistyön toteuttamistavasta ei ole tarkempia säännöksiä. Yhteistyö voidaan toteuttaa esimerkiksi konsultoimalla opiskeluhoitoon asiantuntijaa, jonka työtehtäviin lapsen asia kuuluu. Jos lapsen tilanteen selvittäminen ja tarvittavien toimenpiteiden harkinta edellyttää monipuolisempaa asiantuntemusta, asian käsittelyä varten voidaan koota laajempi ryhmä.

4.2 OPISKELUHUOLTOPALVELUT

Forssan seudulla esiopetusikäisten terveydenhoitopalvelut järjestetään hyvinvointialue Oma Hämeen lastenneuvoloissa ikäryhmälle suunnattuina vuositarkastuksina. Oma Häme järjestää myös opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Koulupsykologit

Koulupsykologit antavat konsultaatiotukea varhaiskasvatuksen opettajille ja huoltajille lasten esiopetukseen, kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa. Koulupsykologiin voi olla yhteydessä myös Wilman, puhelimitse tai sähköpostin välityksellä. Koulupsykologi osallistuu tarvittaessa kodin ja esiopetuksen yhteistyöpalaveriin lapsen tarvitseman tuen suunnittelemiseksi.

Lapsilla / huoltajilla on mahdollisuus tavata koulupsykologia oma-aloitteisesti. Ajanvarauksen voi tehdä ottamalla suoraan yhteyttä oman alueen koulupsykologiin joko Wilman kautta, puhelimitse tai sähköpostitse. Tapaamiset ovat luottamuksellisia ja tapahtuvat sovitusti joko päiväkodilla tai koulupsykologien työtiloissa.

Arvion konsultaation ja tapaamisten kiireellisyydestä tekee koulupsykologi lain antamien määräaikaisten puitteissa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2013).

→ Koulupsykologin tutkimukset

Koulupsykologin tutkimuksen tarkoituksena on tuoda uutta tarpeellista tietoa lapsen oppimisesta tai kehityksestä. Tutkimustietoa voidaan tarvita lapsen tukitoimien suunnittelua ja toteutusta varten. Tutkimusten tekeminen on suositeltavaa:

- kun varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen säännöllisestä ja pitkäkestoisista tukitoimista sekä oppimissuunnitelmasta huolimatta, edistymistä ei tapahdu ja huoltajat tai varhaiskasvatuksen opettajat ovat huolissaan lapsen hyvinvoinnin, kehityksen ja oppimisen tilanteesta
- kun on epäselvää, johtuvatko ongelmat oppimisvaikeuksista, tunne-elämän vaikeuksista, sosiaalisista vaikeuksista tai motivaatiosta
- kun mahdollisesta aiemmasta tutkimuksesta on kulunut useita vuosia
- tuen järjestämiseksi mietitään erityisen tuen päätöstä tai poikkeuksellista koulun aloittamista

Tutkimuksia ei tavallisesti tarvita:

- kun lapsen oppimiseen ja esiopetukseen liittyvät haasteet ovat jo tiedossa ja tukitoimien suunnittelu on ensisijaista
- erityisen tuen päätöstä varten, mikäli lapsesta on jo kattavat aiemmat tutkimustiedot (esim. Lastenneurologian poliklinikan kattavat tutkimukset)

→ Tutkimuksiin ohjautuminen:

Arvion ja päätöksen koulupsykologin tutkimusten tarpeellisuudesta ja laajuudesta tekee aina koulupsykologi. Mikäli esiopetuksen ulkopuolinen taho (esim. lääkäri, perheneuvola tai sairaala) toivoo koulupsykologin tutkimusta, olisi hyvä myös näiden tahojen konsultoida ensin koulupsykologia tutkimusten tarpeellisuudesta.

Varhaiskasvatuksen opettajan vastuulla on ottaa esille huoli oppimisesta lapsen ja huoltajan kanssa ja suositella koulupsykologin konsultaatiota tutkimusten pohtimiseksi. Mikäli tutkimuksiin päädytään, koulupsykologin vastuulla on kertoa tarkemmin lapselle, huoltajille ja varhaiskasvatuksen opettajalle tutkimuksesta, niiden sisällöstä ja tavoitteista sekä pyytää huoltajilta tutkimuksiin liittyvät luvat.

→ Tutkimusten sisältö ja palaute:

Koulupsykologin tutkimukset sisältävät esimerkiksi lapsen havainnointia esiopetusryhmässä, keskusteluja lapsen kanssa, tietojen keräämistä opettajilta ja vanhemmilta (kyselyt ja haastattelut) ja / tai psykologisten testien ja tehtävien tekemistä lapsen kanssa. Tutkimusten päätyttyä koulupsykologi antaa tutkimuspalauteesi esiopetusyksikössä pidettävässä neuvottelussa. Neuvottelun ja siihen osallistuvat tahot kutsuu koolle tutkimuksen tehnyt psykologi. Neuvottelussa suunnitellaan esiopetuksen tukitoimia, jotka kirjataan lapsen pedagogisiin asiakirjoihin. Esiopetusyksikössä järjestettävässä tutkimuspalauteessa ovat tavallisesti läsnä lapsi, huoltajat, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja opettaja. Tarpeen tullen siihen voi osallistua myös muita lapsen asiassa mukana olevia tahoja, esimerkiksi neuvolan terveydenhoitaja, koulukuraattori tai sosiaalityöntekijä. Neuvottelussa sovitaan myös seurannasta, sekä siitä missä laajuudessa koulupsykologi osallistuu siihen jatkossa (lapsen jatkotapaamiset, oppimissuunnitelman päivittäminen). Tutkimuspalaute annetaan kirjallisesti kotiin, esiopetukseen ja neuvolan terveydenhoitajalle arkistoitavaksi terveystietoihin.

Tutkimustietoa, joka on saatu lapsen esiopetuksen ja oppimisen tukitoimia varten, tulee hyödyntää esiopetuksen järjestämisessä ja pedagogisia asiakirjojen laadinnassa, mutta varsinaisia tutkimustuloksia ei kirjata pedagogisiin asiakirjoihin. Tutkimusyhteenveto voidaan liittää pedagogisten asiakirjojen liitteeksi. Pedagogisiin asiakirjoihin ei kirjoiteta diagnoositietoa eikä yksityiskohtaisia terveyteen liittyviä tietoja. Tutkimuspalauteessa suunnitellaan esiopetuksen tukitoimia, jotka kirjataan pedagogisiin asiakirjoihin.

Koulukuraattorit

Koulukuraattori antaa konsultaatiotukea varhaiskasvatuksen opettajalle ja huoltajille lasten esiopetukseen, kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa, esim. kun lapsella on haasteita käyttäytymisessä tai sosiaalisissa taidoissa. Kuraattoriin voi olla yhteydessä puhelimitse, Wilman tai sähköpostin. Kuraattori osallistuu tarvittaessa kodin ja esiopetuksen yhteistyöpalaveriin.

Lapsella ja huoltajalla on mahdollisuus tavata kuraattori myös oma-aloitteisesti. Ajanvarauksen voi tehdä ottamalla suoraan yhteyttä omaan tulevan koulun kuraattoriin joko puhelimitse, Wilman tai sähköpostin välityksellä. Arvion ensimmäisen tapaamisen kiireellisyydestä tekee kuraattori lain antamien määräaikojen puitteissa (oppilas ja opiskelijahuoltolaki 2013).

Kuraattorilta saa apua esimerkiksi, jos lapsella on pulmia esiopetuksessa käynnissä, kaverisuhteissa tai hänen elämässään tapahtuu merkittäviä muutoksia. Vanhemmat voivat keskustella kuraattorin kanssa lapsen ja perheen elämään liittyvistä kysymyksistä.

Kuraattori:

- tukee perhettä arjen kysymyksissä ja erilaisissa elämäntilanteissa
- kartoittaa ja arvioi lapsen kokonaistilannetta, ohjaa tarvittaessa eteenpäin
- seuraa ja edistää lapsen etua ja sen toteutumista
- osallistuu esiopetuksen yhteisölliseen opiskeluhuoltoryhmään
- konsultoi varhaiskasvatuksen opettajia lasten sosiaaliseen hyvinvointiin, kasvuun ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä
- osallistuu esiopetusryhmien kanssa tehtävään työhön (esimerkiksi työrauha, viihtyminen, sosiaaliset suhteet)
- tekee tarvittaessa yhteistyötä myös esiopetuksen ulkopuolisten viranomaisten kanssa
- osallistuu esiopetuksen kehittämistyöhön (esim. kodin ja koulun välinen yhteistyö, esiopetuksen ja koulun välinen yhteistyö, erilaiset suunnitelmat ja toimintamallit)

Vastaava koulukuraattori:

Vastaavan kuraattorin palvelut tulee olla esiopetuksen ja oppilaitosten käytettävissä. Vastaavan kuraattorin palveluiden osalta pyydetään olemaan yhteydessä koulukuraattori- ja psykologipalveluiden esihenkilöön.

Monialainen asiantuntijaryhmä = yksilökohtainen opiskeluhooltoryhmä

Lapsikohtaisia asioita käsittelevä monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuen yksittäisen lapsen kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se taho, jolle herää huoli lapsesta. Kokoonpano perustuu hoitajan suostumukseen. Yksittäisen lapsen asioiden käsittelystä laaditaan opiskeluhoitokertomus, joka kirjataan seudullisesti käytettävään kirjauslomakkeeseen.

Opiskeluhoitokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat: yksittäisen lapsen nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä hoitajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,

- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,
- asian aihe ja vireille panija,
- lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet,
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Opiskeluhoitokertomukset sekä muut opiskeluhoitokertomusten tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä lasta koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhoitorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Opiskeluhoitorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä lasta tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Lapsen yksilökohtaisen opiskeluhoitokertomuksen järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhoitokertomusta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhoitokertomuksen järjestämiseksi ja toteuttamiseksi (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 23 § 2 mom.). Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä lapsen opettajalle, rehtorille tai päiväkodin johtajalle ja opetuksen järjestäjälle lapsen opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot (Perusopetuslaki 1288/2013, 40 § 2 mom.). Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön lapsen tai muiden lasten turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista lapsen sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan hoitajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Erityisruokavalioiden, sairauden vaatiman hoidon sekä lääkityksen ohjaamisesta huolehtii seutukunnalla Kanta-Hämeen hyvinvointialue. Seudun kunnat ovat yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa päivittämässä lääkehoitosuunnitelman sekä varhaiskasvatukseen että perusopetukseen (2020, liite 1). Esiopetuksessa lapselle järjestetään tarvittava erityisruokavalio neuvolan terveydenhoitajan tai lääkärin lausunnolla.

5. YHTEISTYÖ LASTEN JA PERHEIDEN SEKÄ ESIOPETUKSESSA TYÖSKENTELEVIEN JA MUIDEN LASTEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TAHOJEN KANSSA

Opiskeluhoolto on kaikkien esiopetuksessa työskentelevien ja opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Esiopetuksessa henkilöstön tulee perehtyä yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteisiin, tehtäviin ja toteuttamiseen omassa yksikössään. Esiopetusyksikön johtaja / päiväkodin johtaja huolehtii työntekijöiden riittävästä tiedon saannista opiskeluhoollon asioissa sekä perehdyttää uudet työntekijät. Jokaisella työntekijällä on myös oma vastuu ottaa selvää, perehtyä ja varmistaa oma osaamisensa asiassa.

Lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on keskeisessä asemassa. Tämä edellyttää yhteisiä rakenteita opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyölle sekä yhteisesti sovittuja toimintatapoja. Tiivistä yhteistyötä tehdään esiopetuksen ja muiden hyvinvointia tukevien tahojen kesken (kuten perheneuvolan, lastensuojelun ja erikoissairaanhoidon kanssa). Yhteistyötä tehdään tarvittavien tahojen kanssa lapsikohtaisesti yksilöllisenä opiskeluhoollona sekä koko esiopetusyhteisön hyvinvointia edistävänä yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Kuntakohtaisesti kokoontuu säännöllisesti lukuvuosittain yhteisöllisen opiskeluhoollon ryhmä, jossa huomioidaan lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen osallisuus opiskeluhoollon yhteisten toimintatapojen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Yhteisöllisessä opiskeluhooltoryhmässä arvioidaan ja kehitetään lukuvuosittain myös opetuksen järjestäjän laatimaa opiskeluhooltosuunnitelmaa.

Opiskeluhoollon moniammatillisen yhteistyön merkitys korostuu lapsen tarvitseman tehostetun tai erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä. Myös yhteistyötä huoltajien kanssa toteutetaan tiiviimmin. Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä opiskeluhoollon työntekijöiden kanssa. Ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä lapsesta laaditaan pedagoginen selvitys, johon sisältyy opiskeluhoollon työntekijöiden kanssa ammatillisena yhteistyönä tehty kirjallinen selvitys lapsen saamasta tehostetusta tuesta ja lapsen kokonais-tilanteesta. Lapsella on oikeus saada esiopetuksen tukitoimien lisäksi opiskeluhoollon ja muiden asiantuntijoiden antamaa tukea, kuten eri terapeuttien, perheneuvolan ja lastensuojelun palveluita.

Erikoissairaanhoidossa olevan lapsen opetus järjestetään ensisijaisesti lapsen omassa esiopetusyksikössä. Lapselle järjestetään opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua. Lapsella on esiopetuksessa käytössä kaikki tukitoimet kolmiportaisen tuen mukaisesti. Mikäli lapsen kohdalla opetus järjestetään esiopetusyksikön sijasta sairaalaopetuksessa, järjestetään lapsen tukitoimien ja opetuksen järjestämiseksi sairaalaopetuksen koordinoimana sekä tulo- että paluuvaiheessa verkostopalaveri, johon kootaan tarvittava opiskeluhuollollinen asiantuntijaryhmä. Lapsen tulee voida palata siihen opetukseen, johon lapsi osallistui ennen siirtymistä sairaalaopetukseen.

Lasten huoltajille annetaan tietoa käytettävissä olevista opiskeluhuollon palveluista yleisesti sekä yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta. Opiskeluhuollosta tiedottaminen lisää sen tuntemusta ja auttaa palveluihin hakeutumista. Tiedotuskanavina toimivat mm. huoltajille suunnatut illat toimintakauden alkaessa, pedanet-sivut sekä Wilma. Yhteisöllisissä opiskeluhuollon ryhmissä mahdollistuu keskustelu opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta palavereihin osallistuvien eri ammattiryhmien ja osallistujien kesken. Yhteistyötahojen tiedottaminen huomioidaan mm. yhteisissä moniammatillisissa lasten palaverissa. Lasten tietoisuus ja mahdollisuus vaikuttaa esimerkiksi yhteisölliseen opiskeluhuoltoon huomioidaan esiopetuksen arjen tilanteissa esim. keskusteluissa lapsiryhmän/yksittäisen lapsen kanssa eri aiheista (esim. kaverisuhteet, hyvinvointi) tai koulukuraattorin vierailuilla ryhmiin.

Opiskeluhuollon suunnitelman laatimiseen on osallistettu lapsia, huoltajia, varhaiskasvatuksen henkilöstöä sekä opiskeluhuollon toimijoita mm. moniammatillisissa keskusteluissa sekä lasten kanssa esiopetuksessa tehdyissä ystävyyteen ja esiopetusyhteisöön liittyvissä projekteissa ja keskusteluissa.

Forssan seudun eskarilaisten ajatuksia ystävyydestä.

[illegible]

SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ

Opiskeluhooltosuunnitelman lisäksi esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa edellytetään kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman laatimista myös esiopetukseen. Lapsille, heidän huoltajilleen sekä esiopetuksen henkilöstölle tulee antaa tietoa väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän erilaisista ilmenemistavoista, ennaltaehkäisystä ja esiopetuksen toimintatavoista näissä tilanteissa (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010, 24).

14

Lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä lasten keskinäiset että lasten ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet esiopetuksessa.

Suunnitelmassa kuvataan:

- kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- asian käsittely yksilö-, ryhmä- ja koko yhteisön tasolla, oppilaan yksilöllinen tuki, tarvittava hoito ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että teon kohteena olevan osalta
- yhteydenottotavat kotiin ja yhteistyö huoltajan kanssa
- yhteistyö viranomaisten kanssa
- suunnitelmasta tiedottaminen ja kouluyhteisön henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien sekä yhteistyökumppanien perehdyttäminen ohjeisiin
- suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta sekä seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi.

Seutukunnalla jokainen kunta tekee oman suunnitelmansa oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

KRIISISUUNNITELMA - TOIMINTASUUNNITELMA ÄKILLISISSÄ KRIISEISSÄ, UHKA- JA VAARATILANTEISSA

Opetussuunnitelman ja tutkintojen perusteissa on annettu määräys suunnitella toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Tätä osuutta voidaan kutsua kriisisuunnitelmaksi, jolla varaudutaan koko yhteisöä tai sen jäseniä koskettaviin äkillisiin kriiseihin ja traumaattisiin tilanteisiin.

Kriisisuunnitelman keskeiset periaatteet ja tavoitteet määritellään osana opetussuunnitelmaa.

Kriisisuunnitelma ohjaa toimintaa ja psykososiaalista tukea ja jälkihoitoa erilaisissa äkillisissä kriiseissä. Kriisisuunnitelma ohjaa psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestämistä myös pelastautumista vaatineiden tilanteiden jälkeen. Se laaditaan yhteistyössä oppilas- ja opiskelijahuollon palveluista vastaavien kanssa. Suunnitelman laatimisessa tehdään yhteistyötä myös pelastustoimen ja poliisin kanssa sekä muiden kunnassa kriisitoiminnasta vastaavien kanssa siten kuin opetuksen ja koulutuksen järjestäjä määrää.

Suunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen
- yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako kriisitilanteisiin varauduttaessa sekä kriisitilanteissa
- pelastussuunnitelman, koulun järjestyssääntöjen ja muiden turvallisuusohjeiden yhteensovittaminen

- toimintaohjeet erilaisissa äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen, sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen sekä koulujen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet äkillisissä kriiseissä
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- kriisisuunnitelmasta tiedottaminen, siihen perehdyttäminen ja toimintavalmiuksien harjoittelu
- kriisisuunnitelman päivitys ja arviointi.

LIITE 1: Kuntakohtaiset suunnitelmat

Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kriisisuunnitelma

Seudullinen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lääkehoitosuunnitelma (2020)

LIITE 2:

Kuntakohtaiset arviot opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuollon palveluista.

Kunta: **Esiopetuksen lapsimäärä:** **Päivitetty:**

	Lapsimäärä	Osuus kokonaislapsimäärästä
Tehostettu tuki		
Erityinen tuki		
Maahanmuuttotaukaiset		

Esiopetusyksiköittäin

	Esiop. lapsimäärä	Tehostettu tuki / osuus %	Erityinen tuki / osuus %	Maahanmuuttotaukaiset / osuus %
eo yksikkö				
eo yksikkö				
eo yksikkö				
eo yksikkö				

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista henkilötövuosina laskettuna

päivitetty:

	Henkilötövuodet
Koulupsykologipalvelu	
Koulukuraattoripalvelu	
Neuvolapalvelu	